

Викимедиа жәмгыятенен
татар телле катнашучылары
төркеме

488

Вики-возможности для популяризации истории и культуры татар

Учебный семинар «Эффективные методы работы с Wiki-контентом»,
Институт истории им. Ш. Марджани Академии наук Республики Татарстан,
Казань, 13.10.2020

Слайды к выступлению Фархада Фаткуллина - w.wiki/gXo

Материал опубликован на условиях свободной лицензии [Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)
Основание в России - ст. 1286 Гражданского Кодекса Российской Федерации

План выступления

1. Зачем тут Вики?
2. Кто перед нами
3. Откуда это пришло?
4. Викимедиа – это ...
5. Проекты на языках народов России
6. Википедия – это ...
7. Википедия: Статистика
8. Как можно использовать
9. Дорожные карты
10. Рейтинги
11. Достойный пример
12. Татары @ Википедия
13. Как читается?
14. Отдельные феномены
15. Татарская Википедия
16. Познакомимся
17. Контакты

«Вопрос [о просвещении] не ограничивается лишь самим языком. Важно заботиться о научных основах и уровне знаний нашего народа, т.к. именно они откроют ему дорогу для движения вперёд.»

Исмаил Гаспринский

Зачем нам Вики?

«Почему регионам важно развивать своё присутствие в Википедии? Потому, что турист идёт не на visit-tatarstan.com, а в поисковик и дальше в Википедию и т.д. Нужно, чтобы важная для Вас тема там была представлена как следует.»

Олеся Олейникова / Profi.Travel /
Казанский туристический форум 2019:
Ориентиры будущего.

Тематические возможности
Викимедиа: w.wiki/fUa

Зачем нам Вики? (2)

«Студенты сегодня перепроверяют утверждения профессоров по Википедии, информация в которой в большинстве случаев верна.»

*Cedric Denis-Remi,
Вице-президент по развитию PSL*

Откуда:
Парижский университет
[Paris Sciences et Lettres](#)

Где:
*Казань, [ИЭУ КФУ](#), 27.11.2019,
Второй ежегодный форум
по цифровой трансформации*
[Times Higher Education](#)

*Тематические возможности
Викимедиа: [w.wiki/6N\\$](http://w.wiki/6N$)*

Зачем нам Вики? (3)

«Для пациента Википедия превосходит прочие сайты по полезности информации о диабетической ретинопатии»

<https://www.hcplive.com/view/online-information-on-diabetic-retinopathy-varies-in-accuracy-quality>

- *Офтальмологический институт им. Баскома Палмера медицинской школы Университета Майами*
- *Поперечное исследование информации из выдачи поисковика Google (2019)*
- Сайты: Американской академии офтальмологии, Всё о зрении (All About Vision), Американской оптометрической ассоциации, Американского общества специалистов по сетчатке глаза, EyeWiki, Клиники Мэйо, Medical News Today, MedicineNet, Национального института глаза, WebMD и Википедия.

Зачем нам Вики? (4)

К жизни в цифровой среде готовы менее 5% из 6000+ языков мира:
«У языка, не имеющего своей Википедии, шансов нет.»

Andr as Kornai e al. 2013
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0077056>

«Развиваем Википедии на языках народов России» - w.wiki/8od
«Хочешь светлого будущего своей нации и её культуре? Возьми его в свои собственные руки! Как? Начинай вносить вклад в Википедию на соответствующем языке и учить этому других!»

Кто перед нами?

Лично и профессионально

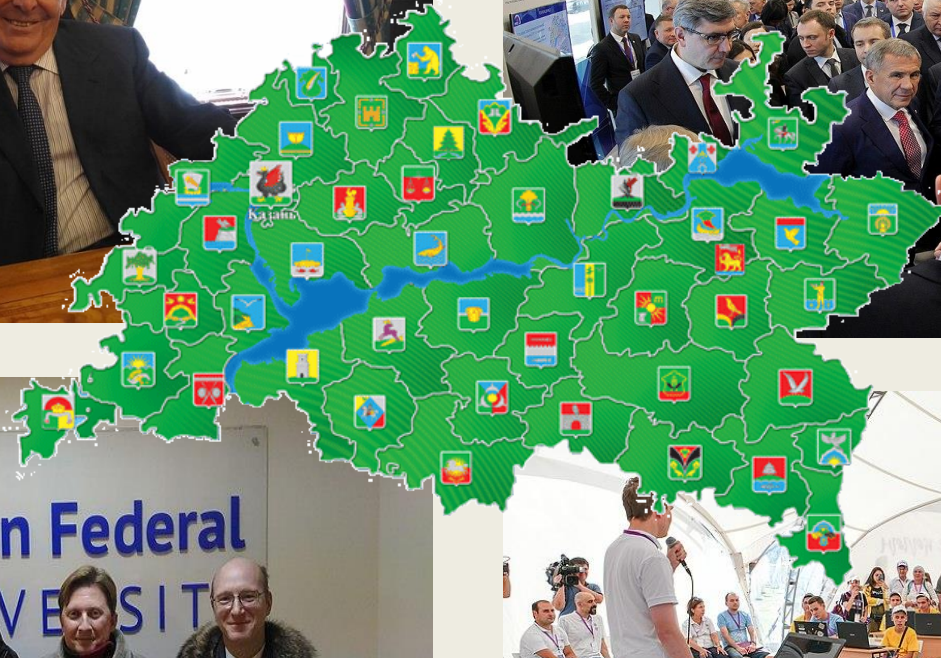
- 1979 г.р. - 40 лет
- Переводчик-синхронист:
Казань, СНГ, мир с 2000 г. (2006-2013 АП РТ), ИП с 2009
- Бакалавр фин.менеджмента
- Специалист по переводоведению и межкультурной коммуникации
- Татарско-турецкий лицей №2
- Средняя школа г.Клейтон (округ Ст.Луис, Миссури, США)
- Французская гимназия №9
- 6 языков
- 2 детей учились в татарской гимназии №2

Жизнь общественная

- Библиотекарь и администратор татароязычной Википедии
- Проект «Википедии на языках народов России»
- Викимедиа Россия (НП «Викимедиа РУ»)
- Вики-объединения: татароязычное, тюркоязычное, Центральная и Восточная Европа, многоязычие планеты
- Викимедиец года 2018
- Комиссия при Президенте РТ по вопросам сохранения и развития татарского языка от НП «Викимедиа РУ»

Откуда это пришло?

Вики-Татарстан - w.wiki/8nb

Викимедиа – это ... (2)

- Около 20 многоязычных тематических интернет-ресурсов (*Википедия, Викисклад, Викисловарь, Викиучебник, Викитека, Викиверситет, Викигид, Викиданные и т.д.*)
- Википедия – с 2001 года, 300+ языков, единственный некоммерческий ресурс в первой десятке сайтов сети Интернет
- Контент создаётся информационными волонтёрами со всего мира
- Внесённая информация распространяется бесплатно по свободным лицензиям (ГК РФ ст. 1286)
- Викимедиа Россия (Некоммерческое партнёрство “Викимедиа РУ”) зарегистрировано Мин.Юстиции РФ в 2008 году
- Партнёры из системы ООН: ЮНЕСКО, Управление Верховного комиссара по правам человека, и т.д.
- Международные проекты “Викимедиа для Образования” и “Сотрудничество с Галереями-Библиотеками-Архивами-Музеями”
- Непрерывное развитие этого движения обеспечивается некоммерческим Фондом Викимедиа (400+ сотрудников, США и прочие страны)
- Серверная инфраструктура по всему миру *и т.д.* - ***w.wiki/5wb***

Что такое Википедия

ВИКИПЕДИЯ

Ирекле энциклопедия

Сегодня около 300 языков

Английская 15.01.2001 г.р.

Русская 11.05.2001 г.р.

Татарская 15.09.2003 г.р.

+ ~ 30 языков народов России

«Википедия — это в первую очередь попытка создать свободную энциклопедию наивысшего возможного качества и сделать её знания доступными всем людям на планете на их родном языке.»

Джимми Уэльс

Википедия:Статистика

Показатель	ВП на английском	ВП на русском	ВП на татарском
Обращений (день, сентябрь)	238 467 809	23 844 689	11 511
к Заглавн. странице (день, сентябрь)	5 501 817	340 408	875
с кол-ва гаджетов (день, сентябрь)	70 670 631	8 116 197	3 556
Кол-во статей	6 169 151	1 665 787	149 910
Слов в статьях	3 696 572 676	784 801 618	25 096 325
Кол-во страниц	51 643 915	6 344 124	279 147
Правок на страницу	18,92	17,24	9,22
Активн. участники (сентябрь)	131 211	10 692	86
Администраторов	1 128	83	8

Как можно использовать

1. Проставлением ссылок на свои материалы
 2. Переводом трудов (*w.wiki/Wmp*, *w.wiki/gfq*) и сайтов (*w.wiki/677*) под свободные лицензии
 3. Со-организуя тематические контентные конкурсы
 4. Своим личным вкладом
- **Вики-следопыт**
w.wiki/fK9
 - **Загрузка контента под свободными лицензиями** *w.wiki/fXk*
 - **Создание и развитие тематических статей**
w.wiki/eHr
 - **Википедия.Вводный курс** *w.wiki/HPv*

Дорожные карты

Список шагов по
эффективному повышению
общественной
осведомлённости с
помощью среды Викимедиа

w.wiki/gfS

на примере темы
«Культурное наследие»

Список компетенций
для повышения
общественной
осведомлённости с
помощью среды Викимедиа

w.wiki/gNn

на примере темы
«Культурное наследие»

Рейтинги

Глобальная популярность:

*регионы РФ и их
столицы
[w.wiki/Mur](https://www.wikidata.org/wiki/Mur)*

*народы и языки РФ
[w.wiki/NXQ](https://www.wikidata.org/wiki/NXQ)*

**Регионы России по
обеспечению цифровой
открытости объектов
культурного наследия**

[w.wiki/gfY](https://www.wikidata.org/wiki/gfY)

Достойный пример

Дмитрий Евгеньевич Мартынов — российский историк, синолог, доктор исторических наук, профессор кафедры алтаистики и китаеведения Института международных отношений Казанского (Приволжского) федерального университета. [Википедист, участник проектов Викимедиа.](#) Лауреат Вики-премий 2012, 2014, 2015, 2017, 2018, 2019 годов.

Татары @ Википедия

Многоязычность

Статьи – 103

Категории – 59

*+ упоминаемость, ссылки,
медиафайлы, цитаты, новости,
книги в категории и т.д. по*

все проекты Викимедиа

w.wiki/gND

Размер статьи (байт)

английский – 59 339

русский – 104 553

татарский – 28 323

Ссылки (на статью)

английский (Tatar) – 1 977

русский (татары) – 5 289

татарский (татарлар) – 4 401

Упоминаемость (в статьях)

английский (Tatar) – 4 987

русский (татар) – 7 279

татарский (татар) – 9 406

Как читается?

← → ↻ 🏠 <https://pageviews.toolforge.org/langviews/?project=en.wikipedia.org&platform=all-access&agent=user&range=latest-20&sort=>

Do another query

Tatars 9/21/2020 - 10/11/2020

[List](#) [Chart](#)

[Permalink](#) [Download](#)

#	Language	Page title	Badges	Pageviews	Daily average
Totals	103 languages	74 unique titles		148,269	7,060
1	en	Tatars		36,847	1,755
2	ru	Татары		28,969	1,379
3	es	Tártaros		13,245	631
4	de	Tataren		9,249	440
5	pl	Tatarzy		7,198	343
6	ar	تتر		5,814	277
7	ja	タタール		5,246	250
8	fr	Tatars		5,011	239
9	tr	Tatarlar		4,939	235
10	it	Tatari		3,856	184
11	zh	鞑靼人		3,578	170
12	fa	تاترما		2,055	98
13	pt	Tártaros		2,026	96
14	ro	Tătari		1,467	70
15	sv	Tatarer		1,391	66
16	cs	Tataři		1,257	60
17	fi	Tataarit		1,247	59

Отдельные феномены

*История
Татарстана
w.wiki/gXE*

*Татарская
культура
w.wiki/gNF*

Татарская Википедия

*Портал
«История
татар»*
w.wiki/gfH

*Портал
«Татарская
культура»*
w.wiki/gfJ

Познакомимся

Википедия на
татарском

tt.wikipedia.org

Краткая
Вики-экскурсия

w.wiki/8bo – тат.
w.wiki/fVw – рус.

Познакомимся (2)

Википедия
Ирекле энциклопедия

- Баш бит
- Эчтәлек
- Исемлек
- Очраклы бит
- Хәзерге вакыйгалар
- Катнашу
- Жәмгыять үзәге
- Бәхәсләк
- Соңгы үзгәрешләр
- Яңа битләр
- Белешмә
- Иганә итү

- Кораллар
- Бирегә нәрсә сылттың
- Бәйләнешле үзгәрешләр
- Махсус битләр
- Дәими сылтма
- Бит турында маълумат
- Бу биткә (чыганакка) җибәрү
- Викимагълумат элементы
- Бастыручыгару
- Китап булдыру
- PDF форматында күчрәп алу
- Басма версия

- Башка проектлар
- Викиҗыентык
- Медиавики
- Мета-вики
- Викитерләр

Баш бит **Бәхәс**

Уку Чыганакны карау Тарихын карау

Баш бит

Википедиягә рәхим итегез!

Ирекле эчтәлекле энциклопедияне һәркем яза ала.

[Тулы исемлек](#) [Эчтәлек](#) [Порталлар](#) [Latin imläsi](#)

Википедиянең татарча бүлегендә
147 490 мәкалә бар.

[Мәкалә булдыру](#)

Бүген 2020 елның 5 октябрь көне (дүшәмбе) – Вакыт 11:44 UTC *(Битне яңартырга)* – Күренеш: мобиль / санак

★ Сайланган мәкалә

Ирена Сендлер (пол. *Irena Stanisława Sendlerowa*, 1910 елның 15 феврал, Отвоцк — 2008 елның 12 мае, Варшва) — поляк каһарманы. Икенче бөтендөнья сугышы вакытында 2500 яһүд баласын коткаруы белән танылган.

Табиб булган ата-анасы аны балачактан ук «милләттән һәм расадан бәйсез, кешеләр яхшыларга һәм яманнарга бүленә» хакыйкатенә өйрәткәннәр. Атасы, «Әгәр суда баткан кешене күрсәң — йөзә белмәсәң дә ярдәм ит!» дип өйгән. 1939 елда (оккупациянең беренче елында) Ирена ярдәмчеләре белән яһүдләргә ярдәм итүен башлый. Яһүд гаиләләре өчен алар 3000 ялган документ ясыялар. 1943 елда аноним донос буенча ул кулга алына. Төрмәдә ул газлаплагана, аның куллары һәм аяклары сындырыла. Дөньяга 1994 елда таныла, 2007 елда Польша һәм Израиль җитәкчеләге Тынычлык өчен Нобель премиясенә тәкъдим ителә. ← *Девамы*

Архив • Кандидатлар • Үзгәртү

📅 Бу көнне ... (5 октябрь)

Вануатуда — конституция. Португалиядә — җәмһурият. БМОда — Бөтендөнья космос атнасы. ЮНЕСКОда — Бөтендөнья укытучылар көне

- 1614 — Аурупага Хасэкура Цүнэнага җитәкчелегендә беренче Япония илчеләге килә.
- 1903 — тәтәр шагыйрәсе Зәйһаб Бәширәзә пәһкәге килә.

W Таньш булыяк

Википедия — Бөтендөнья парәвезе кинлекләрендә Вики механизмы ярдәмендә универсаль энциклопедия үстерү проекты.

Дөньяның 300 телендә бүлекләре булган Википедиянең максаты — теләсе нинди кеше үзгәртүләр кертпел яхшырта алган, ирекле килеш кулланыла алырлык объектив һәм тикшеренә алырлык эчтәлек тәкъдим итү. Тел-ара координацияләү эшендә лингва-франка буларак инглиз теле кулланыла.

Проект табигате нигез принциплар белән билгеләнә. Эчтәлегә Creative Commons CC BY-SA хокуки лицензиясе буенча булдырыла һәм кулланыла.

? Жаваплылыктан баш тарту

Википедия үз эчтәлегенә "дәрәс булуы турында гарантия бирми"

Википедиянең Интернетта яшәвенә ярдәм итүче *Викимедия фонды*, проект чикләрендә тулланган магълуматлар арасында хаталарның булуы өчен жаваплы түгел. Шәхси кертемнәре өчен

Познакомимся (3)

- Башка телләрдә
- Авар
 - Башкортса
 - English
 - Suomi
 - Հայերեն
 - Паллэй
 - Монгол
 - Русский
 - 中文
- ✳ Башка 78 телдә
- Сылтамалар өстәү

Жәмгыять һәм жәмгыяви фәннәр / Сәмгйәт һәм сәмгйәви фәннәр

- Жәмгыяви фәннәр:** География • Икътисад • Мәгариф • Психология •
 Тарих • Тел белеме • Социология • Хокук
Жәмгыять: Бәйрәмнәр • Журналистика • Икътисад • Мәгариф •
 Сәясәт • Хокук

Математика һәм мантийк / Matematika һәм mantıyq

- Математика: Геометрия
 Статистика

Мәдәният һәм сәнгать / Mädäniät һәм sängät

- Мәдәният**
 Тел
Сәнгать
 Өдәбият: Шигърият
 Тамаша сәнгате: Бию • Кино • Музыка • Театр • Телевидение
 Визуаль сәнгать: Архитектура
 Жанрлар: Мифология

Ял иту һәм күңел ачу

- Спорт һәм уеннар: Велосипедчылык

Төрлесә: Радио

Татар мәдәнияте / Tatar mädäniäte

- Татар мәдәнияте:** Татар өдәбияты • Татар сәнгате •
 Татар тарихы • Татар теле • Татар матбугаты •
 Габдулла Тукай

Сәләмәтлек һәм медицина / Sälämätlek һәм meditsina

- Медицина һәм Биология

- Татар мәдәнияте
- Татар өдәбияты
- Казан
- Мари Ил
- Журналистика
- Шигърият
- Тәтеш районы
- Кама Тамагы районы
- Буа районы
- Югары Ослан районы
- Чүпрәле районы
- Удмуртия
- Радио
- Телевидение
- Геометрия
- Статистика
- Бию
- Этика
- Тәңречелек
- Цитология һәм молекуляр биология
- Христианлык
- Советлар Берлеге
- Монгол империясе
- Беек Болгар
- Идел буе Болгары
- Алтын Урда
- Татар тарихы
- Транспорт
- Архитектура
- Мәгариф
- Психология
- Хокук
- Вақыт
- Театр
- Музыка
- Бәйрәмнәр
- Икенче бөтендәния сугышы

Познакомимся (4)

Сез хисап язмагазга кермегансез [Бәхәс](#) [Кертәм](#) [Хисап язмасын төзү](#) [Керү](#)

Википедия
Ирекле энциклопедия

[Баш бит](#)
[Эчтәлек](#)
[Исемлек](#)
[Очраклы бит](#)
[Хәзерге вакыйгалар](#)

[Катнашу](#)
[Җәмгыять үзәге](#)
[Бәхәслек](#)
[Соңгы үзгәрешләр](#)
[Яңа битләр](#)
[Белешмә](#)
[Иганә итү](#)
[Кораллар](#)
[Бирегә нәрсә сылтый](#)
[Бәйләнешле үзгәрешләр](#)
[Махсус битләр](#)
[Даими сылтама](#)
[Бит турында мәгълумат](#)
[Бу биткә \(чыганакка\) жибөрү](#)
[Викимәгълумат элементы](#)

[Бастыручыгару](#)
[Китап булдыру](#)
[PDF форматында күчрәп алу](#)
[Басма версия](#)
[Башка проектларда](#)
[Викиҗыентык](#)
[Башка телләрдә](#)
[Azərbaycanca](#)

Мәкалә [Бәхәс](#)

[Уку](#) [Үзгәртү](#) [Вики-текстны үзгәртү](#) [Тарихын карау](#)

Wikipedia эчтөдә эзләү

Галимҗан Ибраһимов

Википедиядә *Ибраһимов* фамилияле башка кешеләр турында да мәкаләләр бар.

Бу мәкаләнең латин әлифбасындагы [игезәге](#) бар.

Галимҗан Гыйрфан улы Ибраһимов (28 февраль (12 март) 1887, Солтанморат, Стәрлетамак өязе, Уфа губернасы, Русия империясе — 21 гыйнвар 1938, Казан, ТАССР, ССРБ) — татар әдәбияты классигы, язучы, әдәбият һәм тел галиме, публицист, төнкыйтче, тарихчы, җәмәгать һәм сәясәт-дәүләт эшлеклесе. Хезмәт Батыры (1932).

Эчтәлек [яшерү]

- Тормыш юлы
 - «Галия» мәдрәсәсе
 - Казан
 - Инкыйлаб эшләре
 - Инкыйлабтан соң эшчәнлеге
 - Соңгы еллари
- Шәхси тормышы
- Иҗаты
 - Язучының 1917 елга кадәрге әдәби иҗаты
 - Совет чорындагы әдәби иҗаты
- Библиографиясе
- Истәлек
- Моны да карагыз
- Чыганаклар
- Искәрмәләр

Тормыш юлы [үзгәртү | вики-текстны үзгәртү]

Галимҗан Ибраһимов 1887 елның 12 мартында Уфа губернасы Стәрлетамак өязе (хәзер Авыргазы районына карый) Солтанморат исемле татар авылында туа. Галимҗан башта туган авылында белем ала, 3 сыйныфлы урыс мәктәбене дә йөри. 1898 елның көзөндә әтисе Галимҗанны һәм аның бертуганын Ырынбурдагы мәдрәсәгә илтә. 1905 елгы инкыйлаб дулкыннары тәэсирендә, шәкертләр, иске тертипләргә риза булмыйча баш күтәрәләр, һәм Галимҗан мәдрәсәдән куыла.

«Галия» мәдрәсәсе [үзгәртү | вики-текстны үзгәртү]

Аннари ул Уфага китә һәм «Галия» мәдрәсәсенә укырга керә. Аның әдәби иҗат эшчәнлеге шул вакытта башлана. 1907 елда аның беренче укыган — «Заки шәкертнен мәдрәсәдән кырычы»

[\[үзгәртү | вики-текстны үзгәртү\]](#)

Галимҗан Ибраһимов

Туган	Ибраһимов Галимҗан
телде исем	Гыйрфан улы
Туган	12 март 1887 Солтанморат авылы, Стәрлетамак өязе, Уфа губернасы, Русия империясе
Үлгән	21 гыйнвар 1938 (50 яшь) Казан, ТАССР, ССРБ
Күмү урыны	Архангел зираты ^[d]
Яшәгән урын	Мөштәри урамы, 33 ^[1] Ялта
Милләт	татар
Ватанداшлыгы	 Россия империясе, ССРБ

Контакты

Викимедиа Россия (НП «Викимедиа РУ»)

Web: w.wiki/qw

Telegram: [@wikimediaru](https://t.me/wikimediaru)

Группа татароязычных участников сообщества Викимедиа

Web: w.wiki/DgB

Telegram: [@wugtattat](https://t.me/wugtattat)

Фархад Фаткуллин

frhd@narod.ru

+7 9274 158066

User:frhdkazan @ Wikipedia